

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของหลักสูตร

ความหมายของคำว่า "หลักสูตร" ได้เปลี่ยนแปลงตามกาลสมัย เริ่มจากความหมายที่แคบมาจนถึงความหมายที่กว้าง ดอล (Doll) ได้ตั้งข้อสังเกตถึงวิวัฒนาการทางด้านความหมายของหลักสูตรว่า ได้เปลี่ยนแปลงจากความหมายเดิม ซึ่งหมายถึงเนื้อแท้ของกระบวนการวิชา ตลอดจนรายชื่อของวิชา และรายวิชา มาเป็นประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน¹ นอกจากนี้ยังมีนักพัฒนาหลักสูตร และนักการศึกษาของต่างประเทศท่านอื่นก็ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ซึ่งมีใจความสำคัญเหมือนกัน แต่มีรายละเอียดแตกต่างกันเล็กน้อยดังนี้

แทนเนอร์ (Tanner) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หลักสูตรประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดเตรียมไว้อย่างดี โดยโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ²

กู๊ด (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายของคำว่า "หลักสูตร" ไว้ 3 ประการ ดังนี้คือ

1. เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้นหรือประกาศนียบัตรในหมวดวิชาหรือสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย เป็นต้น
2. โปรแกรมการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนเพื่อรับประกาศนียบัตรต่าง ๆ

¹ Ronald C. Doll, Curriculum Improvement (Boston Allyn and Bacon, 1976), p. 2.

² Daniel Tanner, Secondary Curriculum : Theory and Development (New York : Macmillan, 1971), p. 406.

3. กลุ่มของวิชาหรือประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะแนวของโรงเรียน¹

ส่วนประเทศไทยนั้น ใ้มีนักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรให้คำจำกัดความของคำว่าหลักสูตรในลักษณะที่สอดคล้องกันดังนี้

สาย ภานุรัตน์ ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า หลักสูตรมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษหลายอย่าง ในประเทศที่ใช้ระบบการศึกษาของอังกฤษเรียกหลักสูตรว่า ซิลลับัส (Syllabus) แต่ถ้าระบบอเมริกันจะใช้คำว่า เคอร์ริคิวลัม (Curriculum)²

สวัสดิ์ จงกล ได้แสดงข้อคิดเห็นว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่วัดด้วย จุดมุ่งหมายของการศึกษา แนวทางดำเนินงาน เนื้อหาสาระซึ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา³

ภิญโญ สาธร ให้กำนิยามว่า หลักสูตรคือบรรดาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ักเรียน และตามความต้องการของสังคม ทั้งนี้รวมทั้งประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกเวลาเรียนตามปกติในโรงเรียน⁴

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw-Hill Book Company, 1945), p. 113.

² สาย ภานุรัตน์, "หลักสูตรและบทบาทของหลักสูตรในการสอนและการเรียน," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ (มิถุนายน 2513) : 6.

³ สวัสดิ์ จงกล, "ก่อนที่หลักสูตร พ.ศ.2521 จะเข้าสู่ห้องเรียน," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2521) : 20.

⁴ ภิญโญ สาธร, หลักบริหารการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, 2519), หน้า 236.

เกรียง กীরติกร ได้แสดงความคิดเห็นว่า หลักสูตรนั้นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องและเป็นผลให้การเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปค่ายดี ดังนั้นตามทัศนะนี้ หลักสูตรจึงหมายรวมถึง อาคาร สถานที่ ครู วิธีสอน อุปกรณ์การสอน แบบเรียน กิจกรรมและเนื้อหาของวิชาที่จะทำให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะ มีนิสัย และทัศนคติตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

จากคำจำกัดความของกล่าวหลักสูตรที่เ่ก่กล่าวมาแล้ว จึงพอสรุปได้ว่า "หลักสูตร" มีความหมายดัง 4 หัวข้อต่อไปนี้คือ

1. เอกสารหลักสูตร
2. กระบวนการวิธีสอนของครู
3. กระบวนการเรียนของเด็ก
4. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน²

องค์ประกอบของหลักสูตร

เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

พจน์ สะเพียรชัย กล่าวว่า หลักสูตรจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของโครงสร้างหรือองค์ประกอบของหลักสูตร ส่วนรายละเอียดของเนื้อหาวิชา วิธีสอน และการวัดผล ขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู และสรุปได้ว่าโครงสร้างหรือองค์ประกอบของหลักสูตรโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 6 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

¹เกรียง กীরติกร, โรงเรียนประถมศึกษาภาคปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่ 2, (ธนบุรี : โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา แผนกการพิมพ์, 2511), หน้า 80.

²กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดจงเจริญการพิมพ์, 2520), หน้า 1.

1. ปรัชญาและปัญหา
2. ความมุ่งหมาย
3. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับสอนแต่ละวิชา
4. กระบวนการเรียนการสอน
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
6. การบริหารหลักสูตรและการบริหารวิชาการ¹

สมน อมรวิวัฒน์ ได้แสดงแนวคิดในเรื่ององค์ประกอบของหลักสูตรว่า ควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
2. การกำหนดวัยเรียน เวลาเรียน และอัตราเวลาเรียน
3. สังเขปหัวข้อวิชาในแต่ละหมวด และประสบการณ์ทั้งหมด
4. กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งการประเมินผล
5. กิจกรรมของโรงเรียนที่มุ่งส่งเสริม พัฒนาการ และประสบการณ์ของนักเรียน
6. กิจกรรมเสริมหลักสูตร²

ส่วน ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรได้ให้ความเห็นว่าหลักสูตรไม่ว่าจะออกแบบอย่างไร ควรมีองค์ประกอบอย่างน้อยที่สุด 4 อย่างคือ

¹พจน์ สะเพียรชัย, "โครงสร้างของหลักสูตรทั่วไป," วารสารสภาการศึกษา
แห่งชาติ 2 (กันยายน 2515) : 71-78.

²สมน อมรวิวัฒน์, "คำถาม คำตอบบางข้อเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา,"
หลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 6-7.

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการสอนและการเรียนหรือการนำหลักสูตรไปใช้
4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร¹

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไว้ในแนวที่สอดคล้องกัน ฮิลดา ทาบ (Hilda Taba) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งระบบหรือเปลี่ยนทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบกระเทือนทางด้านความคิดและความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึงการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานหรือแบบของหลักสูตร²

ส่วน คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรว่า คือการเปลี่ยนแปลงหรือคักแปลงหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นมาใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงแบบของหลักสูตร³

¹ Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice (New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1962), p. 10.

² Ibid., p. 454.

³ Carter V. Good, Dictionary Education (New York : McGraw-Hill Book Company, 1945), pp. 157-158.

พอจะกล่าวได้ว่า การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมีความหมายเหมือนกับคำว่า พัฒนาหลักสูตร เพราะคำว่าพัฒนาหมายถึงการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ และได้กำหนดทิศทางไว้¹

ส่วน สวัสดิ์ จงกล ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนาหลักสูตรไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรนั้นเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาวัสดุหลักสูตร อันได้แก่ แผนการสอน คู่มือครู บันทึกการสอน ฯลฯ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีอาทิ หนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน ตำราอ้างอิงของครู เอกสารสิ่งพิมพ์ อุปกรณ์ที่เป็นเครื่องฉาย ฯลฯ การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการประเมินผลการศึกษา²

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอนคือ

1. สำรวจความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา
3. เลือกเนื้อหาวิชา
4. จัดลำดับเนื้อหาวิชา

¹ทิติยา สุวรรณชญ, "สังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และมนุษยวิทยา," สังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508), หน้า 291.

²สวัสดิ์ จงกล, "ก่อนหลักสูตร พ.ศ.2521 จะเข้าสู่ห้องเรียน," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2521), หน้า 20.

5. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. จัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้
7. การประเมินผล¹

ส่วน เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander) กำหนดลำดับขั้นของการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากภายนอก
2. กำหนดวัตถุประสงค์
3. กำหนดแบบของหลักสูตร
4. การนำหลักสูตรไปใช้ในการสอน
5. การประเมินผลหลักสูตร²

ส่วน สุมิตร คุณานุกร ได้แบ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหลักสูตร³

¹ Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice (New York : Harcourt, Brace and World, Inc., 1962), p. 12.

² Galen Saylor and William M. Alexander, Planning Curriculum for Schools (New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1974), p.27.

³ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2518), หน้า 3.

และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน และทุก ๆ ชั้นตอนของกระบวนการมีความสำคัญซึ่งจะขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไม่ได้ แต่ด้วยเหตุที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรโดยตรง จึงขอเน้นเฉพาะการนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้

หลักสูตรที่คณะกรรมการได้ใช้ความพยายามและระยะเวลาอันยาวนานศึกษาและเขียนหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ตลอดจนเนื้อหาและจัดพิมพ์ขึ้นนั้นย่อมจะไร้ความหมายถ้าปราศจากการนำไปใช้ การนำไปใช้ย่อมจะต้องมีวิธีการที่จะพาหลักสูตรไปสู่จุดมุ่งหมายได้มากหรือน้อยแตกต่างกันออกไป โดยทั่วไปการนำหลักสูตรไปใช้อาจจัดได้เป็น 3 ชั้นตอนคือ¹

1. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความมุ่งหมายของหลักสูตรว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร จะสอนใคร ระบุกับไหน อย่างไร และให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากทำความเข้าใจ ความมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างแล้วก็มาถึงการกำหนดรายละเอียดที่จะนำไปสอนให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความมุ่งหมายนั้น โดยทั่วไปการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนจะออกมาในรูปของวัสดุประกอบหลักสูตรที่เรียกว่า ประมวลการสอน และโครงการสอนหรือแผนการสอน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการเพื่อช่วยขยายความในหลักสูตรให้กระจ่างยิ่งขึ้น จากนั้นอาจทำรายการสอน บันทึกการสอนย่อ ๆ เพื่อกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่า ชั่วโมงใดจะสอนอะไร สอนไหน ที่คาบ และมีกิจกรรมอะไรและอย่างไร เป็นต้น

2. การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลได้ตามความมุ่งหมายนั้น จำต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่า เหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขนาด

¹ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2518), หน้า 130-132.

ของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้รวมไปถึงการบริหารงานทั้งหลายทั้งปวงในโรงเรียน ต้องมีความคล่องตัว มีการเตรียมและจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้พร้อม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือชักจูงการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรไม่ได้อยู่ตรงที่ว่า เขียนหลักสูตรได้ดีหรือไม่เพียงใด แต่อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าปราศจากการสอนของครู ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดใน การนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนให้สอดคล้องความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาหลักสูตรทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ในการนำหลักสูตรไปใช้สิ่งที่ครูจะต้องทำคือ

1. ตีความหมายของความมุ่งหมายแต่ละข้อ
2. ในการสอนแต่ละเรื่องควรมีหลักเกณฑ์ในการเตรียมการสอน
3. ครูต้องถามตัวเองก่อนสอนเสมอด้วยคำถามดังนี้
 - 3.1 ต้องการให้เด็กได้รับข้อมูลอะไร เพื่อเด็กจะได้มีความพร้อมที่จะเข้าใจเรื่องที่จะสอน
 - 3.2 มีความเข้าใจหรือมีหลักการสำคัญ ๆ อะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน ซึ่งเด็กควรได้รับ
 - 3.3 ทักษะอะไรบ้างที่ต้องการฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน
 - 3.4 เด็กจะแสดงออกหรือมีทักษะ หรือพฤติกรรมอย่างไรจึงจะเป็นการยืนยันว่าการสอนของครูบรรลุผลสำเร็จ¹

¹ สุเมียร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร, 2518), หน้า 170.

อย่างไรก็ตาม การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จแค่ไหน เพียงใด มีค่าใช้จ่ายกับครูแต่เพียงผู้เดียว ยังขึ้นอยู่กับ การบริหารงานและการเอาใจใส่ช่วยเหลือจากผู้บริหาร ระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับโรงเรียน ระดับอำเภอ จังหวัด ไปจนถึงระดับสูงขึ้นไปถึงระดับ กระทรวงต่าง ๆ ในอันที่จะส่งผลให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศได้อย่าง รวดเร็วและประสบผลสำเร็จ

จากรายงานการสัมมนาของกลุ่มประเทศในเอเชียคือ อัฟกานิสถาน บังกลาเทศ อินเดียน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา เรื่อง *Strategies and Procedures in Developing and Implementing Curriculum* ณ ประเทศเกาหลี เมื่อเดือนสิงหาคม 2520 ได้กล่าวถึงการจะนำหลักสูตรไปใช้อย่างประสบความสำเร็จของกระทำดังนี้คือ¹

1. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องกับความสนใจของแต่ละท้องถิ่น ให้มากที่สุด
2. จัดสรรหน่วยบริหารงานและงบประมาณ
3. ผลิตเอกสารประกอบหลักสูตรชนิดต่าง ๆ ล่วงหน้าและให้มีจำนวนเพียงพอ
4. ฝึกอบรมครูและวิทยากร เพื่อไปอบรมครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ในท้องถิ่นต่าง ๆ
5. แจกจ่ายเอกสารหลักสูตรไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ
6. ติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างใกล้ชิด

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า นอกจากตัวหลักสูตรแล้ว การนำหลักสูตรไปใช้เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญซึ่งจะต้องได้รับการ เตรียมการตลอดจนการวางแผนอย่างรอบคอบและรัดกุม เพื่อให้หลักสูตรที่นำไปใช้นั้นเกิดสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด

¹ UNESCO, "Strategies and Procedures in Developing and Implementing Curriculum", Report of a Workshop (Seoul, 1-30 August 1977), (Bangkok : UNESCO, 1978), : 65.

ปัญหาการใช้หลักสูตร

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นงานที่มีกระบวนการซับซ้อน ย่อมเกิดปัญหาในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การยกวาง ไปจนถึงการนำไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักสูตรไปใช้ ย่อมมีปัญหามากมาย เนื่องจากสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นต่าง ๆ แตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน สภาพภูมิประเทศ ภาษา ฐานะ ความเป็นอยู่ ตลอดจนความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาในการนำหลักสูตรไปใช้ทั้งสิ้น หลาย ๆ ประเทศ ประสบปัญหาในการใช้หลักสูตร เช่นกัน ดังเห็นได้จากรายงานการสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรของกลุ่มประเทศในเอเชีย ซึ่งประกอบด้วยประเทศอินโดนีเซีย อิหร่าน ศรีลังกา และปากีสถาน ณ ประเทศปากีสถาน¹ ระหว่างวันที่ 1-10 พฤศจิกายน 2518 ได้กล่าวถึงปัญหาการใช้หลักสูตรดังนี้

1. ปัญหาการขาดครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ซึ่งแยกได้ 3 รายการดังนี้คือ
 - 1.1 การขาดครูทุกท้องถิ่นในบางประเทศ
 - 1.2 การขาดครูเฉพาะบางท้องถิ่น เช่น ตามชนบท หรือท้องถิ่นห่างไกล ปัญหานี้ *can* ประชပ်กับประเทศผู้เข้าสัมมนาทุกประเทศ นอกจากนี้บางประเทศจะขาดครูสตรีในท้องถิ่นห่างไกลด้วย
 - 1.3 การขาดครูที่มีความสามารถเฉพาะวิชา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ คำนการช่างเทคนิคต่าง ๆ

2. ปัญหาการไม่ยอมรับและไม่เปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของครูตามแนวหลักสูตรใหม่ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ทุกฝ่ายต่างก็ตั้งความหวังไว้ที่ครูว่า ครูต้องเปลี่ยนแปลงของตนเองในการสอนให้เป็นไปตามแนวหลักสูตรใหม่ แต่ครูส่วนใหญ่หาได้ทำเช่นนั้นไม่ ทุก ๆ ประเทศจะประสบ

¹ UNESCO, "Co-operation in Curriculum Explorations", Report of a Workshop (Pakistan, 1-10 November 1975) (Bangkok : UNESCO, 1976) : 28-34.

ปัญหาทางค่านิยมที่ยอมรับเปลี่ยนแปลงของชน ทั้งนี้เนื่องมาจากครูเคยชินกับการสอนแบบวิธีเก่า ๆ มานาน การอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่มักไม่ได้เน้นหรือให้โอกาสครูได้ฝึกเกี่ยวกับวิธีสอนที่จะนำไปใช้ ประกอบกับครูไม่เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่คือพอ ครูจึงใช้วิธีสอนแบบเดิมที่เคยสอนมา

3. ปัญหาทางด้านการจัดอบรมครู แยกได้ 2 ประการ ดังนี้

3.1 ระยะเวลาในการอบรมสั้น กระชั้นชิด และส่วนใหญ่การอบรมมักจะจัดในระหว่างเปิดภาคการศึกษา ทำให้ล่วงละเมิดเวลาสอนเด็ก

3.2 การอบรมเป็นแบบการถ่ายทอด ทำให้ผู้รับการถ่ายทอดไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่คือพอ

4. ศูนย์พัฒนาหลักสูตรไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน

ปัญหาที่ประเภทต่าง ๆ ประสบคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรที่ตั้งขึ้นแต่เดิมมักเป็นหน่วยงานเล็กๆ และหน่วยงานนี้ไม่ได้รับการเหลียวแลช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นทางค่านงบประมาณ หรือบุคลากร จากผู้บริหารระดับสูง จึงทำให้หน่วยงานนี้ปฏิบัติงานไม่ได้เต็มที่ ประกอบกับหน่วยงานนี้ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตนคือพอ จึงทำให้ขาดการประสานงานที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

นอกจากนี้ยังมีรายงานการสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรของกลุ่มประเทศในอาเซียน ซึ่งได้แก่ ประเทศ อาฟกานิสถาน บังกลาเทศ อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และศรีลังกา ๗ ประเทศเกาหลี ระหว่างวันที่ 1-30 ตุลาคม 2519¹ ได้กล่าวถึงปัญหาการใช้หลักสูตรดังนี้

1. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้
2. ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

¹ UNESCO, "Strategies and Procedures in Developing and Implementing Curriculum", Report of Workshop. (Seoul, 1-30 August, 1977), (Bangkok : UNESCO, 1978) : 66.

3. การอบรมครูเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ฯลฯ ประสิทธิภาพ เนื่องจากระยะเวลาในการอบรมจำกัด ขาดงบประมาณ และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรับผิดชอบ

4. ประเทศต่าง ๆ ประสบปัญหาขาดแคลนเอกสารหลักสูตร เนื่องจากขาดงบประมาณและการคมนาคมขนส่งไม่สะดวก นอกจากนี้บางประเทศประสบปัญหาค้นต่าง ๆ ดังเช่น ครูไม่ใช้เอกสารหลักสูตรประกอบการสอน ตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นต้น

5. ในบางประเทศจะประสบปัญหาเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาหลักสูตรคือ ทางศูนย์ฯขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

สำหรับประเทศไทยก็ประสบปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้เช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ทั้งฉบับทดลองและฉบับที่ประกาศใช้จริง ได้มีผู้สนใจทำการศึกษาค้นคว้าถึงรายละเอียดดังนี้

ปัญหาของครูในการใช้หลักสูตรฉบับทดลอง แยกเป็น 2 รายการดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคที่ครูพบขณะทดลองใช้หลักสูตร¹

1.1 ครูส่วนมากสอนได้ไม่ครบทุกเนื้อหา มีเพียงเนื้อหาคณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต วิทยาศาสตร์ และศิลปะเท่านั้นที่ครูจำนวนมากกว่าร้อยละ 66 ขึ้นไปสอนได้ครบ

1.2 เนื้อหาส่วนมากมีความยากเกินความสามารถของผู้เรียนมาก โดยเฉพาะเนื้อหาภาษาไทย คนตรี และนาฏศิลป์ และกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ นอกจากนั้นยังขาดรายละเอียดซ้ำซ้อนกัน บางเรื่องไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและท้องถิ่น

¹ วิเชียร เทียมเมือง, "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1 พ.ศ. 2518)," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 142-143.

1.3 แผนการสอน ส่วนมากอธิบายกิจกรรมไว้ไม่ชัดเจน ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ บางเนื้อหาที่มีกิจกรรมและจุดประสงค์การเรียนรู้มากหรือสูงเกินไป จนครูไม่สามารถสอนให้บรรลุผลได้ นอกจากนั้นบางเนื้อหาที่ไม่ได้ระบุกิจกรรมไว้

1.4 อัตราเวลาเรียน มีเวลาเรียนน้อยเกือบทุกเนื้อหา นอกจากเนื้อหาจริยศึกษาเท่านั้นที่ครูคิดเห็นว่า มีเวลาเรียนมากเกินไป

1.5 สื่อการเรียน ครูส่วนมากขาดอุปกรณ์การสอน และมีความคิดเห็นว่าหนังสืออ่านประกอบมีน้อย ใช้คำยาก บางบทเรียนตัวอักษรมีขนาดเล็กเกินไปสำหรับแบบฝึกหัดนั้น ครูคิดเห็นว่า มีมากยากและสับสน นอกจากนั้นยังมีคำสั่งไม่ชัดเจนด้วย

2. ปัญหาทั่ว ๆ ไป มีดังนี้

2.1 ครูยังขาดความรู้ ความถนัดในการสอนบางเนื้อหา โดยเฉพาะเนื้อหาศิลปะ ศึกษาศาสตร์ และนาฏศิลป์ และยังไม่เข้าใจหลักสูตรดีนัก นอกจากนั้นครูยังไม่ค่อยได้รับการนิเทศจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารระดับอำเภอ จังหวัด ไม่ให้ความสนใจ หรือสนับสนุนให้กำลังใจในการปฏิบัติงานทดลองใช้หลักสูตร

2.2 ผู้เรียนขาดเรียนบ่อย ขาดความพร้อมทางการเรียน ไม่ค่อยกล้าแสดงออกขณะปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนั้นผู้เรียนยังไม่เข้าใจ และพูดภาษาไทยไม่ได้อีกด้วย

2.3 ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักสูตรและไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จากรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ ในภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ของกองวิจัย กรมวิชาการ ทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรในภาคต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้¹

¹กรมวิชาการ, "รายงานปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้," (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ, 2521), (อัครสำเน).

1. โรงเรียนต่าง ๆ ได้รับเอกสารหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ ไม่เพียงพอและล่าช้า และเอกสารบางประเภทไม่ได้รับเลย เช่น เอกสารในการวัดผลประเมินผล เป็นต้น
 2. โรงเรียนต่าง ๆ ในบางภาค เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง มีครูไม่ครบชั้น นอกจากนี้บางโรงเรียนสภาพห้องเรียนคับแคบ มีนักเรียนแออัด ไม่เหมาะสมที่จะสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ได้
 3. ผู้บริหารโรงเรียน บางโรงเรียนไม่สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการใช้หลักสูตรใหม่ ปลดปล่อยครูสอนตามลำพัง และบางโรงเรียนไม่นำอุปกรณ์ที่ได้รับแจกออกใช้
 4. ครูไม่ยอมรับหลักสูตรใหม่ บางคนให้เหตุผลว่าสอนตามแนวหลักสูตรใหม่เหนื่อยมาก หลักสูตรใหม่ก็กิจกรรมมากเกินไป นอกจากนี้ครูบางคนไม่ใช้อุปกรณ์
 5. ขาดแคลนหนังสือเรียน เนื่องจากได้รับแจกไม่เพียงพอ และไม่สามารถหาซื้อได้
 6. ครูชั้นประถมศึกษาที่ 1 ในภาคต่าง ๆ บางส่วนไม่ผ่านการอบรมตามแนวหลักสูตรใหม่ ผู้ที่ผ่านการอบรมก็ไม่เข้าใจหลักสูตรดีพอ ทำให้ขาดความมั่นใจในการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่
 7. ครูขาดความรู้ทางด้านเทคนิคการสอน เทคนิคการจัดทำและการใช้อุปกรณ์อย่างถูกวิธี
 8. ความพร้อมของเด็กในบางโรงเรียนแตกต่างกันมาก
 9. ขาดการนิเทศและติดตามผล จากวิทยากรผู้ให้การอบรม จากวิทยาลัยครู และจากศึกษานิเทศก์
- จากรายงานต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้มองเห็นว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรย่อมเกิดขึ้นได้ในทุกประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีงบประมาณและบุคลากรจำกัด อย่างไรก็ตาม หากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ประสานงานตลอดจนร่วมมือกัน วางแผนการนำหลักสูตรไปใช้อย่างรอบคอบ และพยายามช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจังแล้ว ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ย่อมจะลดลงและหมดไปในที่สุด

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ตาราง ขุทธิ ไค้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่สอนตามหลักสูตรใหม่ในโรงเรียนทดลองของแต่ละภาค โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนทดลองหลักสูตรของกรมวิชาการ จำนวน 90 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. เนื้อหาของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นมาก สามารถนำไปใช้ได้ทันทีในภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคเหนือ ไค้แก่เรื่อง ชีวิตในบ้าน ชุมชนของเรา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไค้แก่เรื่อง ตัวเรา พี่ สัตว์ ชีวิตในบ้าน โรงเรียนของเรา ชุมชนของเรา ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

ภาคใต้ ไค้แก่เรื่อง พี่ สัตว์ โรงเรียนของเรา ชุมชนของเรา แรง การถนอมอาหาร ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

ภาคกลาง ไค้แก่เรื่อง ชีวิตในบ้าน โรงเรียนของเรา ชุมชนของเรา ประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย

2. เนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นปานกลาง ต้องปรับปรุงแก้ไขบ้างก่อนนำไปใช้ในภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคเหนือ ไค้แก่เรื่อง ตัวเรา พี่ สัตว์ ชีวิตในบ้าน ชาติไทยทุกหน่วยย่อย การทำมาหากินทุกหน่วยย่อย สารเคมี การถนอมอาหาร ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไค้แก่เรื่อง ตัวเรา สัตว์ ชีวิตในบ้าน ชุมชนของเรา สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชาติไทย การทำมาหากินทุกหน่วยย่อย ยกเว้น การทำนา พลังงาน และสารเคมีทุกหน่วยย่อย จักรวาลและอวกาศ ข้าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

ภาคใต้ ไค้แก่เรื่อง ตัวเรา สัตว์ ชีวิตในบ้าน ชุมชนของเรา สิ่งแวดล้อม

กายภาพ ชาติไทยหน่วยย่อย การทำมาหากินทุกหน่วยย่อย เสี่ยง สารเคมี จักรวาลและอวกาศ ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ

ภาคกลาง ได้แก่เรื่อง ตัวเรา พี่สัว สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทยทุกหน่วยย่อย การทำมาหากินทุกหน่วยย่อย ยกเว้นประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย พลังงาน และสารเคมีทุกหน่วยย่อย จักรวาลและอวกาศ

กรุงเทพมหานคร ได้แก่เรื่อง ตัวเรา พี่สัว ชีวิตในบ้าน สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ชาติไทยทุกหน่วยย่อย ประเภทและลักษณะอาชีพของคนไทย การค้าขายแลกเปลี่ยนบริการ หัตถกรรมและอุตสาหกรรม การรวมกลุ่มและสหกรณ์ แรง สารเคมี การนอนอาหาร จักรวาลและอวกาศ ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ

3. เนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นน้อย ต้องปรับปรุงอย่างมากก่อนนำไปใช้ในภาคต่าง ๆ ดังนี้

ภาคเหนือ ได้แก่เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชาติไทยของเรา ความร้อน แสง เสียง แรง จักรวาลและอวกาศ

ภาคใต้ ได้แก่ เรื่องสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชาติไทยของเรา ความร้อน แสง

ภาคกลาง ได้แก่เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ

กรุงเทพมหานคร ได้แก่เรื่อง ชีวิตในบ้าน โรงเรียนของเรา การทำนา การทำไร่ ทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การค้าขายแลกเปลี่ยน ความร้อน แสง แรง ชาว เหตุการณ์และวันสำคัญ

4. เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สอดคล้อง กับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นไม่เท่ากัน และครูส่วนใหญ่ทุกภาคมีความเห็นว่าจะต้องปรับปรุง แก้ไข เนื้อหาหลักสูตรบ้าง ก่อนนำไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ¹

¹ ชำรง ชูชีพ, "การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและเปรียบเทียบความเห็นของครูที่สอนตามหลักสูตรใหม่ในโรงเรียนทดลองของแต่ละภาค," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒราชวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้าหกค้อยู่.

มัญญ เกตุศิริ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพคํานางานเกษตร จากหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่าง 2518)" ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนงานเกษตรสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. เมื่อใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมเป็นเกณฑ์ ปรากฏว่า จำนวนนักเรียนกลุ่มทดลองร้อยละ 65.6 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่เกณฑ์ขึ้นไป
3. นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันคือธุรกิจค้าขาย รับราชการ เกษตรกรรม และรับจ้างหรือกรรมกร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิแตกต่างกันคือ มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ., ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และปริญญาตรีขึ้นไป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
6. นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกันคือ สอนไม่ถึงปี ตั้งแต่ 1-5 ปี ตั้งแต่ 6-10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. นักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดกลางกับนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

8. นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเขตที่ตั้งต่างกันคือ เขตที่ตั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคใต้ ภาคกลางรอบนอก และเขตกรุงเทพมหานคร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ¹

มลิวลัย ลับโพธิ์ ได้วิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ" โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู 46 คน ครูใหญ่ 22 คน และศึกษานิเทศก์ 19 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

ในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้และการประเมินผล ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นตรงกันว่า จุดประสงค์ของหลักสูตร 2521 มีความชัดเจนดีอยู่แล้วพอสมควร และเป็นจุดประสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ครูสามารถนำไปสอนได้โดยไม่ยากนัก และนักเรียนสามารถทำได้ตามจุดมุ่งหมาย ครูสามารถติดตามและวัดผลการเรียนได้มากพอสมควร มีเพียงส่วนน้อยที่ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์เห็นว่า ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ในด้านความคิดรวบยอดหรือหลักการ ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์มีความเห็นตรงกันว่า ความคิดรวบยอดหรือหลักการ 2521 มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก รวมทั้งมีความสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของโรงเรียน สามารถช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนและทางสังคมของผู้เรียน ทั้งช่วยให้ครูไม่เกิดความวิตกกังวล ทำให้การสอนง่ายขึ้น และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ความคิดรวบยอดหรือหลักการนี้ยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง และครูยังขาดความเข้าใจและต้องการคำแนะนำช่วยเหลือมาก

¹ มนุญ เกตุศิริ, "ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียน กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ คำนงานเกษตร จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่าง 2518)," (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519), หน้า 10, หน้า บทคัดย่อ.

ในค่านเนื้อหาและกิจกรรมนั้น ครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ก็มีความเห็นตรงกันว่า เนื้อหาและกิจกรรมมีความเหมาะสมในค่านจำนวน ส่วนความจำเป็นสำหรับผู้เรียน ความสนใจของผู้เรียน ความยากง่ายในการจัดกิจกรรม และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และปานกลาง มีเนื้อหาและกิจกรรมที่สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างมากคือเรื่อง "การใช้โทรศัพท์"¹

วิเชียร เทียมเมือง ใ้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับร่างที่ 1 พ.ศ.2518) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการทดลองใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ 24 คน กรมสามัญศึกษา 15 คน และของเขตศึกษา 23 คน รวม 62 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนมากเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่พอสมควร มีความชัดเจนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายพอสมควร เนื้อหาภาษาไทย คณิตและนาฏศิลป์ งานเกษตรมีมากและยาก แผนการสอนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและมีส่วนช่วยในการเตรียมการสอนได้มาก แต่ต้องคัดแปลงเนื้อหาเป็นส่วนมาก ในแผนการสอนจริยศึกษา คณิตและนาฏศิลป์ ปัญหาที่ครูพบมากคือเรื่องอุปกรณ์การสอน ครูยังขาดความรู้ ความถนัดในการสอนเนื้อหาบางเรื่อง ผู้เรียนขาดเรียนบ่อย และไม่พร้อมทางการเรียน ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักสูตรและไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติที่บ้านของผู้เรียน ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีอยู่ต่างกัน และอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน ก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 แตกต่างกันเป็นส่วนมาก ส่วนครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรต่างกัน

ไมลิวลัย ลับโพธิ์, "การเปรียบเทียบความคาดหวังของครู ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ที่มีต่อประสิทธิภาพของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้าบทคัดย่อ.

เป็นส่วนน้อย¹

สนอง เครือมาก ได้วิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ ๑" โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนทดลองของกรมวิชาการ จำนวน 50 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนกลุ่มทดลอง 25 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 659 คน และโรงเรียนควบคุมจำนวน 25 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 659 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 1,318 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนที่เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ ๑ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และเมื่อเปรียบเทียบโดยการใช่เกณฑ์ 50 % เป็นเครื่องตัดสินพบว่า นักเรียนที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ ๑ มีระดับผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์การศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในแต่ละเขตที่ตั้งปรากฏว่า นักเรียนในกรุงเทพมหานคร ภาคใต้ และภาคเหนือ มีระดับผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ แต่นักเรียนในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ โดยนักเรียนในกรุงเทพมหานครมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามลำดับ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนราษฎร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนโรงเรียนกรมสามัญศึกษา โรงเรียนเทศบาล และโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก

¹ วิเชียร เทียมเมือง, "ปัญหาและความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษา ในการทดลองใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ ๑ พ.ศ. 2518)," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าบทกย่อ.

เกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน เมื่อพิจารณาถึงจุดศร โดยใช่เกณฑ์ 50% เป็นเครื่องตัดสิน ปรากฏว่า นักเรียนเข้าเรียนกับครูวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่า วุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า และวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา มีระดับผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ แต่ นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. มีระดับผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่า และที่เรียนกับครูวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า สูงเกือบเท่ากัน รองลงมาคือ นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษากับนักเรียนที่เรียน กับครูวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. แต่นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. มีแนวโน้มที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำที่สุด ในการเปรียบเทียบนักเรียนที่เรียนกับครูซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนระดับปีที่ 1 ต่างกัน ปรากฏ ว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนกับครูซึ่งไม่เคยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาก่อนสูงที่สุด รองลงมา คือนักเรียนที่เรียนกับครูซึ่งสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มานาน 11 ปีขึ้นไป และ 6-10 ปี ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่เรียนกับครูซึ่งสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มานาน 1-5 ปี มีผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด ส่วนผลจากการวิเคราะห์ปริมาณการตอบผิดในเรื่องสัญลักษณ์ ประโยคสัญลักษณ์ การชี้ การทวง และการ วัด ปรากฏว่านักเรียนตอบผิดมากที่สุดคือเรื่องการทวง รองลงมาคือ เรื่องสัญลักษณ์ ประโยค สัญลักษณ์และการชี้ ส่วนเรื่องการวัดตอบถูกมากที่สุด¹

สุทธิผล โนนันท์ ไค้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1" โดยใช้ตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่อยู่ในโครงการทดลอง ใช้หลักสูตรของกรมวิชาการ จำนวน 50 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนทดลอง 25 โรงเรียน จำนวน 653 คน โรงเรียนควบคุม 25 โรงเรียน จำนวน 695 คน การวิจัยทำเฉพาะด้านความสามารถ ในการอ่าน และความสามารถในการเขียนคำ เท่านั้น

¹สนอง เกรือมาก, "ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1," (ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), บทคัดย่อ.

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนโรงเรียนทศลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยสูงกว่านักเรียนโรงเรียนควมคม นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยสูงกว่านักเรียนในโรงเรียนภาคกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนที่เรียนจากครูที่มีวุฒิ ป.กศ. เทียบเท่า หรือต่ำกว่า ป.กศ. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูวุฒิปริญญาหรือเทียบเท่า และนักเรียนที่เรียนจากครูที่ไม่เคยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาก่อน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูที่มีประสบการณ์การสอนภาษาไทยมาก่อน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเขตที่ตั้งของโรงเรียนปรากฏว่านักเรียนในกรุงเทพมหานคร มีผลการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยสูงกว่านักเรียนในภาคกลางรอบนอก และสูงกว่านักเรียนภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

สมบูรณ์ สว่างวรชาติ ได้วิจัยเรื่อง "ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 1" โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จำนวน 657 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษา 2503 จำนวน 693 คน สรุปผลการวิจัย ปรากฏว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2503 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนที่ได้จากการสังเกตการปฏิบัติของนักเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ของคะแนนเท่ากับ .432 และร้อยละของการตอบถูกของนักเรียนในแต่ละเนื้อหาวิชาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย มีดังนี้คือ หน่วยที่ 1 สิ่งที่มีชีวิต หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยที่ 4 ชาติไทย หน่วยที่ 2 ชีวิตในบ้าน

¹ลูทธิผล โนนันท์, "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1", (ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าบทคัดย่อ.

และหน่วยที่ 5 ชาวและเหตุการณ์วันสำคัญ¹

สมพงษ์ จิตระดับ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทอการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521" โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นผู้บริหารการศึกษา 229 คน ครูประจำการ 226 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่พร้อมต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 อันเนื่องมาจากระดับมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนยังแตกต่างกันในเรื่องของขนาดโรงเรียน จำนวนบุคลากร นักเรียน และคุณภาพทางการศึกษา

2. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นต่อความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และแหล่งบริการทางวิชาการ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

3. ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นบางส่วนต่อความพร้อมในด้านสื่อการเรียน การวัดและประเมินผล แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 และความคิดเห็นอีกบางส่วนไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05²

¹สมบุญ สว่างวรชาติ, "ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1," (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้าทศกัยย่อ.

²สมพงษ์ จิตระดับ, "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทอการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521," (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้าทศกัยย่อ.

งานวิจัยต่างประเทศ

แลนเจนบัค (Langenbach) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือทดสอบเจตคติของครูต่อการใช้และการวางแผนหลักสูตร โดยให้ครู 803 คน กับผู้บริหาร 274 คน ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรได้คะแนนสูงกว่าพวกที่ไม่ได้มีส่วนร่วม ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอนของครูก็มีอิทธิพลต่อคะแนนของการทดสอบด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ครูที่มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรจะมีเจตคติทางบวกต่อการใช้และการวางแผนหลักสูตรมากกว่าครูที่ไม่มีส่วนร่วมหรือมีประสบการณ์¹

สเกรค (Schelke) ได้วิจัยถึงอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนหลักสูตร อันอาจจะมีผลต่อเจตคติของครูต่อการวางแผนหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยให้ครูจำนวน 137 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 8 คน จาก 8 โรงเรียน ตอบแบบสอบถาม และเลือกครูจำนวน 78 คน ให้มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรมาก ส่วนครูจำนวน 59 คนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรน้อย ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของครูที่มีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรมากจะมีเจตคติที่ดีต่อการวางแผนหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้มากกว่าครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรน้อย²

¹Langenbach Michael, "Development of an Instrument to Measure Teachers' Attitudes Toward Curriculum Use and Planning," Educational Research (September 1972) : 35-38.

²Ema Lea Schelke, "Role of Teacher in the Curriculum Design Process with Particular Attention to Their Role During The Initial Development of Middle School Curriculum," Dissertation Abstracts International (May 1977) : 6936A - 6937A.

รอลลิง และ ทอมสัน (Rollins and Thompson) ได้ศึกษาและวิจัยถึงวิธีการอบรมครูในการนำหลักสูตรหรือโปรแกรมต่าง ๆ ไปใช้ในโรงเรียน ผู้วิจัยพบว่า การใหญ่บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่เป็นผู้ให้การอบรมครู เป็นวิธีที่ดีและไคผลที่สุด โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนชนบทของรัฐจอร์เจีย (Georgia) มา 4 คน พร้อมทั้งคัดเลือกครูจากโรงเรียนเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนละ 2 คน เข้ารับการอบรมถึงหลักวิธีการนำ Contingency Management Program ไปใช้ในโรงเรียน มีการอธิบายถึงวิธีการใช้ โดยวิธีการบรรยาย มีการแสดงความคิดเห็น สาธิตการสอน และผู้เข้าอบรมทุกคนต้องฝึกสอน ฝึกเทคนิคการสอนที่จะนำโปรแกรมนั้นไปใช้ในโรงเรียน ตลอดจนต้องฝึกสังเกตการสอนด้วย และจะมีการสัมมนาปัญหาที่พบขณะฝึกสอนหรือปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นพร้อมทั้งวิธีแก้ไข นอกจากนี้จะมีการทดสอบทดลองเวลาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้บริหารเกี่ยวกับโปรแกรมที่จัดอบรม การอบรมนี้มีระยะเวลา $4\frac{1}{2}$ วัน หลังจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ผ่านการอบรมต้องไปจัดการอบรมครูตามโรงเรียนของตน โดยผู้บริหารเหล่านี้จะได้รับความช่วยเหลือจากวิทยากรผู้จัดการอบรม วิทยากรเหล่านี้จะไปเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ ทั้ง 4 โรงเรียนในฐานะผู้สังเกตการณ์ เดือนละ 1 ครั้ง และเป็นผู้ให้คำปรึกษาเวลาผู้บริหารพบปัญหาในการใช้โปรแกรมในโรงเรียน การอบรมจะจัดแนวเกี่ยวกับการอบรมผู้บริหาร จะมีการทดสอบความรู้ของครูเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมนั้นด้วย ในระยะเวลาที่ใช้โปรแกรมนี้ในโรงเรียนผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบอย่างสูง ต้องให้การบริการและช่วยเหลือครูทางด้านวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนด้วยสังเกตการสอนของครูทดลองเวลา

การเก็บข้อมูล ผู้เก็บข้อมูลจะไปสังเกตการสอนของครูทั้ง 4 โรงเรียนโดยสังเกตพฤติกรรมที่ครูแสดงออกเวลาสอนทั้งที่น่าพอใจ และไม่พอใจ สังเกตการรวมกิจกรรมของนักเรียน และสังเกตการแบ่งแยกของนักเรียนเวลาครูสอน ปรากฏผลว่าพฤติกรรมที่ไม่น่าพอใจของครูและพฤติกรรมของเด็กในการแบ่งแยกมีมากในตอนแรก ส่วนพฤติกรรมที่น่าพอใจของครูและการรวมกิจกรรมของเด็กมีน้อย หลังจากนั้น 4 เดือน ผู้สังเกตการณ์ได้ไปสังเกตใหม่ปรากฏว่า พฤติกรรมไม่น่าพอใจของครู และพฤติกรรมการแบ่งแยกของเด็กลดลงมาก ส่วนพฤติกรรมที่น่าพอใจของครูของครูและการรวมกิจกรรมของเด็กมีมากขึ้น หลังจากนั้น 1 ปี ผู้สังเกตการณ์ได้ไปเก็บข้อมูลอีกครั้งหนึ่งปรากฏว่า การสอนของครูดีขึ้นกว่าเดิม พฤติกรรมที่ไม่น่าพอใจ

ตลอดจนการแบ่งแยกของเค็กกลดลงอย่างน่าพอใจ ส่วนพฤติกรรมที่น่าพอใจ และการร่วมกิจกรรมของ
 เด็กจะมีมากขึ้นกว่าเดิมมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า ผู้บริหารในโรงเรียนดังกล่าวมีความรับผิดชอบ
 สูง คุณและช่วยเหลือครูตลอดจนบำรุงขวัญกำลังใจในการทำงานของครูอย่างดี มีการทบทวนความรู้
 ของครูในการใช้โปรแกรมนั้นเสมอ โดยขอร่องให้ครูมาโรงเรียนก่อนเวลา 15 นาที เพื่อพูดถึง
 ปัญหาตลอดจนหาทางแก้ไข นอกจากนี้ผู้บริหารเหล่านี้ได้ชมเชยครูและให้รางวัลแก่ครูที่สอนตาม
 โปรแกรมหรือปฏิบัติงานดีจึงทำให้การนำหลักสูตรหรือโปรแกรมใหม่ไปใช้ในโรงเรียนประสบ
 สำเร็จจะเห็นได้ว่าการอบรมครูในการนำหลักสูตรหรือโปรแกรมต่าง ๆ ไปใช้ในโรงเรียนจะได้
 ผลดีและประหยัดค่าใช้จ่าย ถ้าให้ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเป็นผู้อบรมครูในการนำหลักสูตร
 และโปรแกรมต่าง ๆ ไปใช้ แต่อย่างไรก็ตาม การนำไปใช้จะได้ผลก็ต่อเมื่อผู้บริหารแต่ละ
 โรงเรียนมีความเข้าใจและรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง¹

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Howard A. Rollins, Jr. and Marion Thompson, "Contingency Management," American Educational Research Journal 15 (Spring 1978) : 325-330.